

SIMONA
ANTONESCU
În umbra ei

POLIROM
2024

Cuprins

Uşa	9
Capitolul unu. Simina	15
Capitolul al doilea. Sada	115
Capitolul al treilea. Cornelia	223

— Mamă, ce mai știi de Sebastiana? întrebă Sabi mai târziu, iar glasul ei blând mă făcu să-i iert toate răutățile și revoltele născute în timp din nepriceperea de a-și arăta durerea.

— Sunt cu toții în Canada, răspunse mama Cornelia, schimbând cu fiica ei priviri care vorbeau pe limba lor, a privirilor. Acolo sunt, sigur, mai spuse, încercând să alunge o bănuială prin cuvintele care sunară nesigure în sufrageria străină a *celorlalți*.

— Când ai vorbit ultima oară cu ea?

Întrebarea trezi în mama Cornelia o amintire grea. O vreme ea retrăi amintirea aceea, iar chipul ei, urmând emoțiile de atunci, desfășură pentru noi un spectacol trist. Mai întâi, sprâncenele i se ridicară întrebătoare, în vreme ce privirile îi alunecară pe covor, printre jurnale, caiete și scrisori. Apoi se întunecă, în mijlocul frunții i se adânciră cutele care închiupiau un mic acoperiș deasupra rădăcinii nasului, două la dreapta, una la stânga. Imediat după aceea, mânia ei se topi într-o vinovăție niciodată recunoscută, iar colțurile ochilor îi căzură, pleoapele acoperiră cu totul ochii și de pe frunte îi dispăru orice rid.

— Cu ceva vreme înainte de plecarea lor plănuișem cu soră-mea marea împăcare dintre mine și maică-mea, bunică-ta Vera care m-a născut, își începu mama Cornelia răspunsul. Sebastiana îmi știa durerea, fusese ideea ei să lămuresc problema înainte ca ei toți să plece. O idee bună.

Biruită de amintirea pe care încerca să o depene pentru prima oară în cuvinte, mama Cornelia tăcu o clipă, adunându-și puterile. O vedeam cum se luptă cu pornirea de a lăsa totul ascuns, de a da pace crustei de tăcere pe care Sabi o zgândărea acum cu întrebările ei.

— Chiar a fost o idee bună, își întări mama Cornelia răspunsul. Numai că noi două nu am avut puterea să o ducem la îndeplinire. Mi-ar fi plăcut să pot vorbi în sfârșit cu maică-mea Vera.

Făcu o nouă pauză, în care urmări joaca Sarei pe lângă noi și lumina calmă care venea de afară prin ferestrele înalte, vopsite în alb. Își lua puterea de a continua din imaginea aceasta. Ca în orice familie frământată de tăceri, copilul oferea adesea sprijin fără să o știe, lăsându-se numai privit în raiul jocului său neatins de dureri. Știam ce amintire o chinuia acum pe mama Cornelia. Sebastiana ne povestise o versiune scurtă și, bănuiam noi, mult adaptată a încercării eșuate de lămurire cu bunica Vera. Aceea fusese și ruptura definitivă dintre surori.

— Atunci am vorbit ultima oară cu Sebastiana, spuse mama Cornelia, renunțând să ne mai povestească întâmplarea, regăsindu-și toate simulacrele de certitudini și ridicându-le iarăși ca pe niște scuturi împrejurul ei.

În ziua aceea de demult, toate răspunsurile se aflaseră atât de aproape, încât mama Cornelia le simțise răsufierea pe tâmpile. Miroseau amar a doctorie și-i aminteau de rușinările vinovate ale copilăriei ei. Sebastiana își pusese casa la dispoziție pentru această discuție care ar fi trebuit să pună capăt tuturor acuzațiilor. Își petrecuse ziua în oraș, lăsându-le pe Vera și pe Cornelia în fața ceștilor de ceai. Le aflase după o jumătate de zi plânse, răscolite și inverșunate, mai îndepărtate ca niciodată de o împăcare.

Cornelia nădăjduise că avea să scape de nesiguranța iritantă cu care trecuse prin viață: voia să știe dacă Vera o iubise. Descoperise însă imediat că de fapt purta de multă vreme

în ea un răspuns dureros pe care simțea nevoia să-l audă rostit în cuvinte.

— Întotdeauna v-am iubit la fel pe amândouă, spusese atunci Vera, iar răspunsul ei stârnise furtuni în Cornelia.

— Trebuie să recunoști că nu mă iubeai, zisese ea, cu ochii aprinși de înverșunare. Spune deschis, nu mă iubeai! Vreau să te aud că o spui!

Pornise un adevărat rechizitoriu, în care coplăria ei fusese martorul principal. Nu pentru faptul în sine că fusese dată bunicii Sada îi cerea acum socoteală, ci pentru că o abandonase după aceea. „Două surori cresc două surori” devenise pentru Cornelia, în timp, o formulă care-i stârnise multe zâmbete zeflemitoare.

— Am fost un fel de secret rușinos al tău, spunea, încălzindu-și de ceașca fierbinte de ceai palmele din care fugise tot sângele.

Vorbise îndelung, cu pauze în care Vera nu intervenise. Aruncase cuvintele în spațiul dintre ele ca într-un cuptor care ar fi trebuit să le mistuie, să le facă să dispară pentru totdeauna. Prăpastia care le despărțea ori poate durerea din încăpere distorsiona sunetele, lungindu-le și întârziindu-le o clipă în aer, de unde ajungeau la înțelegerea Verei după ce buzele Cornellei încetaseră să se mai miște. Cuvintele se așezau în sufletul ei cu oboseală, ca și cum călătoriseră mult timp și ajunseseră la ea pe ocolite. Nici nu le înțelegea separat, cu sensurile lor reale, ci percepea numai un fond sonor uniform, ostil, un singur sunet omogen cu ritmul unei incantații nemiloase.

Atunci când tăcea, Cornelia simțea cum o tristețe adâncă îi cuprindea tot trupul, sfârșindu-l de putere și secându-l de gesturi, pentru

ca ea să reinvie mai apoi odată cu primul cuvânt rostit. Lucrurile nu mergeau bine, înțelegea asta din faptul că se simțea tot mai împovărată. Continua să atace însă, prăvălind amintirile una după alta, așteptându-se ca Vera să o oprească, lipsită de forța de a se opri singură.

Se simțise în ziua aceea puternică și îndreptățită să rănească, dar în timp, pe măsură ce momentul se îndepărtase, sentimentul se topise în tristețea deznădăjduită pe care o surprindeam și la Sabi uneori, atunci când ea nu se supraveghea. Nu rezolvase nimic. Vera nu-i oferise ceea ce-și dorea, recunoașterea faptului că iubirea ei nu fusese egală pentru amândouă fetele. Răspunsurile păruseră să se îndepărteze mai mult ca niciodată.

— Minți, nu ai curajul să spui adevărul, cu toate că vezi bine că m-ar ușura să-l aud recunoscut de tine, îi spusese Cornelia, conștientă de cruzime, dar nădăjduind să obțină cu asta vorbele după care tânjea.

— Mă chinulești cum ai făcut-o de când aveai paisprezece ani, mă rănești și ești lipsită de milă, îi răspunsese Vera, adăugând cuvintele care aprindeau de furie obrajii Corneliei, te-am iubit la fel ca pe ea.

Mult timp după aceea ultimă discuție a lor, Cornelia căutase să pătrundă mecanismele complicate prin care sunetele se transformă în sentimente. Ce corzi ale sufletului ating acestea și cum e cu putință să auzi rostit cuvântul „iubire”, iar el să stârnească în tine furie? Ori poate că furia era numai o mască întâmplătoare. Poate că sentimentul real era de fapt durere, dar el ar fi fost prea greu de suportat, și atunci cineva din interiorul mamei Cornelia îl transforma de fiecare dată în furie. Îi era mai

ușor să se lase traversată de o furtună de furie decât de o furtună de durere.

Sebastiana le găsisse vlăguite și închise fiecare în convingerea că fusese înșelată de cealaltă, dezamăgite de direcția pe care o luase discuția și hotărâte să nu mai redeschidă subiectul niciodată, rănite în egală măsură de neînțelegerea celeilalte. Făcuse greșcila de a încerca să medieze lucrurile chiar atunci, când rănile erau proaspete și urechile surde. Deșteptate de încercarea aceasta a Sebastianei, acuzațiile încinseseră iarăși aerul din încăpere, biciuind răbdarea fiecăreia dintre ele.

— Nu-mi mai pare rău că plec! spusese Sebastiana. Niciodată nu o să fie pace între noi, oricât de mult ne-am iubi una pe alta. Patru nebune!

Se scurseseră mai bine de douăzeci de ani de la cuvintele acelea. Sebastiana plecase din țară, luând-o și pe bunica Vera cu ea. Rănile se cicatrizaseră la suprafață după o vreme, sângerând numai în interior și construind comportamente complicate, greu de descifrat, cu rolul de a le ascunde.

Astăzi, în fața peretelui cu fotografii din jumătatea *celorlalți* de casă, bănuiele care trezeau neliniști amestecate cu speranțe se deșteptaseră în Sabi și în mama Cornelia, făcându-mă să-mi doresc să le protejez pe amândouă deopotrivă.

— Mamă, vorbi Sabi, iar mâna ei se afla în continuare pe mâinile împreunate ale mamei Cornelia. Cine a locuit alături de noi, toți anii aceștia?

— Soră-mea e plecată din țară, știu bine că nu s-a mai întors de atunci, dădu mama Cornelia un răspuns ocolit, ca și cum ar fi avut nevoie

să elimine mai întâi toate certitudinile. Totuși, acum câțiva ani, la moartea bunică-tii Sada, în jumătatea *celorlalți* de casă s-a mutat altcineva. Au renovat și zgomotele de șantier s-au auzit o vreme. Apoi casa s-a liniștit. Sara-mică nu se născuse încă.

— Eu, bunică? ridică fetița capul dintre împletiturile de pe covor.

— Tu, bunică, îi aruncă mama Cornelia o privire luminoasă.

Am deschis unul dintre caietele scoase din cutia de carton și am început să citesc, în vreme ce Sabi despătura o scrisoare. Pe prima pagină a caietului erau notate două adrese din Ontario, Canada, adresa din Galați a vechii garsoniere a bunicii Vera și cea din strada Duminicii, unde ne aflam acum. Pe pagina a doua se afla o listă de documente înșirate unele sub altele cu litere rotunjite generos, de om pentru care scrisul este o sărbătoare, nu o rutină zilnică: talon de pensie, fișă medicală ambasadă, carnet de sănătate, buletin, pașaport, cazier. În dreptul fiecărui rând al listei cineva pusese o bifă, probabil pe măsură ce le rezolva. După o serie de astfel de liste și notițe începea un fel de jurnal fără pretenții, mai degrabă o dare de seamă lapidară despre activitățile fiecărei zile:

„25 aprilie

Avion 17:30. Zăpadă! Foarte frig. Acasă trebuie să fie trecut de miezul nopții. Ajută-ne, Doamne! Zapadă?

26 aprilie

Nu pot dormi. Biserica e foarte departe, din câte a aflat Sebastiana. Nu sunt sigură dacă chiar a întrebat sau mi-a răspuns numai așa, ca să scape de mine.